

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ доларів, або 10
рублів; з виплатою щоденно
4½ доларів, або 9 рублів.
Поодиноким числом по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш.
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича

Виходить у Львові щодня
крім неділей руских свят
о 5½ год. по полудні.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при
ул. Осолінських ч. II. партер
(фронт від ул. Тихої). Експедиція
місцева в Агенції
Соколовського в сажаї Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.—

Режамациі неопечатані є
вільні від горта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стрічки,
а в «Надісданім» 40 с.
від стрічки. Подаяні і приватні
донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Свѣдомість наших селян.

(Δ) Що свѣдомість народна в широких верствах нашого населеня за останню четвертину столітя зросла незвичайно, на се маємо щоденні докази. Коли давнішими часами соняшний промінь просвѣти не міг дістати ся скрізь сільське віконце руского селянина, то сьогодні завдяки просвѣтній діяльності товариства «Просвѣта», нашого духовенства а також Чина св. В. В., котрого видавництва розходять ся десятками тисячів примірників щорічно по руских селах і містах, зросла жадоба свѣтла і науки незвичайно бисто. Сегодня вже не тільки наш селянин і міщанин горне ся сам до науки і просвѣти, посилає свої діти до народної школи і вимагає для них доброї науки, посилає і до учит. семінарії, до гімназії і на університет, але крім того радо складає гірко і в поті чола запрацьований гріш на престол народної науки і просвѣти. Селянство і міщанство руске піддержує своїми щедрими датками приватні рускі школи і інститути, а для себе бажає також просвѣти. З такої жадоби науки вийшли н. пр. курси устроєні «Рускою Бесідою» в Чернівцях після Богоявленя для селян. Такі поученя устроє і «Сільський Господар» в Галичині.

Але що найбільше нас радує — що й на Україні при всіх перепонах маємо виразні позначки пробудженя селянської свѣдомости. На доказ сего наводимо з київської «Ради» статю:

Селянська свѣдомість.

„У безкраім морі сучасного громадского суму з тим більшим задоволенєм око спочиває на ясних острівцях, що хоч рідко, але таки трапляють ся в житю. Мало їх, тих острівців, ох як мало, й тим більше навчає ся шанувати їх і цінити.

Одним із таких ясних острівців у темнім морі сучасного українського громадского житя є свѣдомість і культурність нашого селянства, не зважаючи на всі перешкоди й перепони, зростає з чисто стихійною силою. Житє приносить усе нові й нові відрадні факти з сеї категорії й коли все житє таке темне й безбарвне, тоді мимоволі зупинитимеш ся на таких фактах ще і ще раз.

Факти, на які ми тепер хочемо звернути увагу читача, се — історія сільсько-господарских курсів у м. Новій Басані, на Чернігівщині, й подробиці про ролю селян в останніх надзвичайних земських зборах новомосковського повітового земства, на Катеринославщині.

Сільсько-господарські курси уладжено в Новім Басані заходами сільсько-господарского товариства, департаменту хліборобства та губернского й повітового земства. Лекції на тих курсах читали місцеві представники департаменту хліборобства: інспектор сільского господарства, інструктор садівництва й спеціаліст годівлі худоби. Від земства був губернский агроном. І от — як повідомляє «Южный Край» — на кур-

си записалось більше 50 душ селян постійними слухачами, а ще душ 100 приходило вільними слухачами, так що часто й густо число слухачів на курсах доходило до 150 душ. Курси користувались величезним успіхом у селян. Сивобороді дядьки, поважні господарі, нарівні з селянською молодю, з запалом і надзвичайною жадобою до сільсько-господарского знаня пильно ходили на всі лекції, на практичні занятя й на систематичні поясненя, засипаючи лекторів цілим дощем усяких запитань. Лід сумніву і недовіря ростав з перших же лекцій, з перших проб лекторів зблизитись з аудиторією «Думали, що буде пuste, а на діло вийшла гарна, корисна й необхідна для нас справа», — признавались слухачі один одному. На курсах учили ся не тільки новобасанці, а й люди з околичних хуторів, які щодня приїздили зо 5—6 верст, щоби послухати «як треба робити».

Ще яскравіше свѣдчить про зріст селянської свѣдомости історія новомосковського земского зібраня. Коли кілька часу тому відбувалось чергове зібранє губернска агрономічна організація внесла просьбу, щоби призначено невеличку суму на організацію сільского господарских читань з чарівним ліхтарем для селян. Хоч, як хотіли селяни-гласні провести сю асигнацію, але се їм не вдалось. Гласний М. В. Родзянко ватажок і речник «більшости земского зібраня», рішучо постав проти сеї асигнації, щоби «агрономи не навели туману на селян своїми читаннями». І розуміє ся, більшість присутних, се-то поміщики,

Яр. Ю. Лев.

С И Н.

Старі Біланюки сильно неспокойні. Писав син, що сьогодні приїде, що в полудні буде вже у них, а то і досі, хоч вечеріє, його ще не видно. Щож би се мало бути? Мав би не прийхати?

Біланючка аж сидіти не може. Вона цілий тиждень тільки й думала, що про приїзд свого одинака — соколика. Вона і хату вибілила і землю вимастила і свѣяті образи вичистила від порохів та павутиня, вона сьогодні від самого ранку напекла та наварила ріжних мужицьких ласощів — а тут дорогого гостя, як нема, так нема. Стара то в віконце загляне, то на обійсте вибіжить, то стане серед хати та надслухує, чи не затуркотить часом віз на гостинці, або чи не заскриплять ворота. Чим довше жде, тим більше нетерпеливить ся.

А старий Біланюк розпер ся на лаві, закутив люльку і з досади плює раз в раз на хату! І йому не стало вже терпю так довго виглядати сина.

— Падоньку мій — бідкаєсь Біланючка — а нуж Михасько не приїде, а нуж відрадив ся! О се було би, Боже!

— Не турбуй ся, стара — успокоював її муж, але в його голосі було чути також неперемінність. — Він, як казав, що приїде, то приїде.

— Га, приїде, але коли?

— Пожди ще хвилинку, бачиш, що і я жду.

Біланюк подмоктав сильно люльку і здорово плюнув під двері.

— Та вже плюєш, аж обридло.

То вже й сього мені закажем?

Біланючка мала охоту висваритись, аби улекшити своему серцю. Та помітивши, що старому не до того, вмовкла.

На дворі стало смеркати. Осінна мрака крадькома налягала важким тягарем вогу землю. В хаті темніло. Біланючка вибігла на обійсте і станула у воріт. Цікавим оком кинула на гостинць і посоловила ще дужше. Оперла ся об ворота і задумалась.

— Сина як нема, так нема. Шкода мого заходу. Він не приїде. Він вже щось забуває на своїх старих; а може і гордить нами? Певно; він пан, а ми прості мужики. Що з того, що ми його випестили і з посліднього стягали ся, а таки вивели в люди! У свѣті все забуває ся. Була може коли вдяка, та тепер її не має. Ой, не має, не має... Шестий рік, як його не бачила. Шестий рік не було у мене мого соколика, мого любого одинака, якого під серцем носила, задля якого ночі не доспала, задля якого рук від праці не відіймала... І він мав би забути про свою неньку? Ні, се й подумати лячно. Він певно і не забуває і не цураєсь нас, а так тільки не складаєсь йому. Чи не раз не два писав бідолашний, що бажав би відвідати нас, та служба не дозволяє... Михасько така добрий хлопець... Але чому його не видно?

На гостинці чути було чийсь кроки. У сусіда залаяла собака. Біланючка ціла здригнулась і впялила свої старенькі очи в темну стать, що наближалась в її сторону.

— Може се Михасько? Ах, Боже, може се Михасько?

Та се не був Михасько?

— Петрику, — то ти? А я думала... Бодай тебе! А ти куди?

— Та таки до вас. Привіс лист від вашого панича.

— Від мого Михаська?

— Та від чийогож, як не від вашого?

— А деж він є?

— Він в дворі. Я його з паном привіз сьогодні в полудне з міста. В дворі гості — панич мусів лшшити ся. А ось лист від нього. Здорові були, бо мені нікуди гайтись.

Петрик віддав Біланючці лист і відійшов.

— Михасько в дворі, у пана... Пан йому ближший... Ми на нього ждемо, а він з панами...

Біланючка поволілась у хату.

— На, старий, лист від Михаська. Заїхав, бач, у двір до панів, а ми тут розпадаємось за ним. Читай, що пише.

Біланюк полишившись сам у хаті, здрімав ся трохи. Його пробудив голос жінки.

— Що читати? Хто пише?

Біланючка засвѣтила свѣчку і подала лист мужови.

— Читай! Привіс Петрик з двора. Михасько у пана?

— Що? Михасько у пана, у мого ворога? Се неможливо.

— Читай, наглила Біланючка.

Муж роздер коверту. На куснику паперу чорніли виписані недбалим почерком — в польській мові — отсі слова:

— „Дорогі родичі! Я в дворі у Ясновельможного Пана Дідича. Завтра загляну і до Вас. Ваш син Михась.“

Біланюкови випав лист з руки. Його жінка

»провалили» асигнату, на що селяни, стиснувши серце мусіли згодитись.

Але зате селяни-гласні (радні) показали себе в надзвичайнім земськім зібраню, коли обмірковувалось питанє, за кілько років треба завести вселюдну осьвіту в новомосковскім повіті. Гласні-поміщика, які на минулім зібраню так боялись агрономічного «туману», свого власного туману, очевидна, не побоялись і тому они вимагали, щоби вселюдну осьвіту заведено за 20 років. Та селяни рішучо вийшли з слухняности й ні за що не схотіли приставати на такий довгий речинець, вимагаючи, щоб єго зменшено хоч на половину. Тут Родзянко став лякати селян, кажучи, що коли заводити вселюдну осьвіту за 10 років, то се збільшить земський податок на 2 карб з десятини. Але й се не помогло.

— Нічого, — сказав дехто з селян — коли ми платимо тепер аренди по 25 карб. за десятину, то ще 2 карбованці ми завжди знайдемо з чого заплатити.

Таким чином, дякуючи сьвідомости й культурности селян, туман пануватиме в новомосковскім повіті не 20 років, як хотілось гласним-поміщикам, а лише тільки 10 років.

Розуміє ся для нас Українців у наведених фактах багато приємного, але й багато неприємного. Приємно те, що наш селянин виростає духовно і культурно, але неприємно, що сей зріст має під собою ґрунт не національно-український, а загальний, загально-людський, чи загально-російський. Однаже колиб перед кожним із сьвідомих Українців стала альтернатива: на що він скорійше пристане, чи на те, щоб українські селяни й на далі зоставались зовсім дикими й некультурними, чи на те, щоб селяни розвивались морально й

гляділа мокрими, широко отвореними очима на слабку полумінь сьвічки.

— Отсе діждав ся сина! — простогнав він. — Ось яка штука вигодувалась за нашу мужицьку кервавицю! Гарна вдяка, ані слова! Шість літ не бути дома, а тепер, приїхав, віддати вперед поклін панській ласці а відтак аж нагадати собі, що і родичів маєть ся під боком.

— Він, як казав Петрик, приїхав вже з міста враз з паном.

— Може не міг випросити ся... — брала Біланючка сина в оборону.

— Не міг... Він, якби шанував свій рід, з якого вийшов, якби шанував свого батька, то його нога там не станула би. Чи йому не відомо, скільки я патерпів ся від пана ізза всяких виборів, ізза читальні? Ні, так не годить ся робити чесному чоловікови.

— Може ти його не по правді так осуджуєш?

— Ей, стара, стара! То дочекали ся ми, небого, гарного сина! А то потіхал!

Біланюк похитав сумно головою. Його лице скривилось від болю душі.

— А отсей польський лист до свого батька — нарікав далі зломаний мужик — чи він не говорить богато, дуже богато? Бач, писав певно при панови, то й постидав ся свого рідного слова, Сором — і більш нічого.

Біланючка отерла очі рукавом.

А за хвилию мала, тісна кімнатка Біланюків зафілювала глухим, глибоким хлипанем старих нещасних родичів.

Біланюки оплакували смерть мужицького сина. Безмежний біль розривав їх чисті серця, розносив їх наболілі груди, а батьківські, золоті слюзи пекли їх поорані, вимарнілі, глиняні обличчя.

Полумінь сьвічки від мужицького хлипаня колихав ся то в один бік, то в другий. Се наче Михасько заклоновав ся в останнє то батькови то нещі.

культурно, та тільки на загальнім ґрунті, — то ми певні, що кожний вибрав би останнє. І се цілком справедливо, бо від культурности хочаб загальної, значно ближше до сьвідомого націоналізму, ніж від цілковитої некультурности й дикости. Через те всякі факти подібні до наведених, повинні тішити нас не тільки, як людий, а й як Українців“.

Ст. Р.

До сеї статі замітимо, що оно справді неприємно, що зріст сей культурний має під собою ґрунт не народно-український, але загально-російський. Однаже коли осьвічені Українці зближать ся до широких народних верств, коли при всяких нагодах, святкованях Шевченкових роковин, музикально-деклямаційних вечерниць і тим подібних обходах, які тепер що раз частійше бувають і по Україні, тоді ті широкі верстви народні почують ся сьвідомими Українцями. Але до того треба менше слів, а більше реальної роботи.

Політичний огляд.

Заграниця.

В Греції стало се вже звичаєм, що як лише поправлять ся відносини на внї, сейчас повстає пересилєне у внутрі держави. Кретийська небезпека на разі проминула, але зате сьвіжа міністерія Драґуміса задумує подати ся о відпустку з сеї причини, що не удало ся їй розв'язати кретийського питання корисно для Греції і переперти справи позички. Також мало прийти до непорозуміння між Драґумісом а генералом Цорбасом, бо перший закинув останньому, що посольство до Царгорода в справі можливого союзу між Грецією а Туреччиною відбуло ся без відома правительства. Військова ліґа так розпаношила ся, що згодила ся вже на провкт Венізелоса, щоби в разі відмови зі сторони короля в справі скликаня народних зборів увязнити короля, а королем проголосити князя Юрія, сина наслідника престолоа.

Під напором військової ліґи підписав король загальну амнестию для офіцирів маринарки, що брали участь в звіснім бунті 29. жовтня 1909. Сих офіцирів випущено вже з в'язниці і они удали ся за границю на трілітню відпустку. Мимо сего держави роблять заходи около безпеченства королівскої особи. До Пірею причаляли вже чотири російські і три англійські кораблі, а в найближших днях очікують прибуття італійських кораблів.

Галицький сойм.

78. засіданє в середу 9. лютого 1910 р. почало ся о год. 10³/₄.

Інтерпеляції внесли пос. др. Макух в справі авансу уч. Сяркевича в Соколівці за біте рускої дїтвори; п. Содомора в справі незатвердження вибору гром. старшини в Голгочах старостом в Підгайцях, п. др. Куровець в справі несповнення дирекцією домен і лісів обовязку що до удержування доріг і мостів в цов. калускїм та в справі надужити старости в Калущи.

По сім розпочала ся розправа над звітом банкової комісії в порозуміню з бюджетовою комісією о введенє акційного банку промислового.

Член кр. виділу Яль згадав про попередні заходи коло основаня сего банку, вказав на те, що теперішні економічні і фінансові відносини є для банку некорисні. До недавна некорисно на долю банку впливало також нелевне політичне положєне. Тепер політичне положєне поправило ся, а відкрите угля в західній Галичині вплинуло на поправу виглядів що до банку. Скликаю конференцию послів і представників промислу і предложено начерк. Половину капіталів

мав би дати німецький есконтовий банк з Відня, однаже, щоби краєві інтереси були обезпечені, банк годить ся відступити один голос в радї надзираючій, так що край мав би їх пять, або 6 на 2, якби акцій на мільон кор. закупили галицькі капіталісти. Крім сего кр. виділ має право іменувати 3 членів надзираючої ради і предсідника так, що вплив краю був би обезпечений. Крім того установлено для банку краєвого комісаря, отже супроти тих порук є неслухний закид, що банк дає ся в німецькі руки. В посліднім часі виступила консорция під провodom кн. Ан. Любомірского і зажадала від тов. есконтового акцій за мільон корон, домагаючись побільшеня членів надз. ради до 10. Сю предлогу прийнято. Бесідник збивав сумніви про потребу сего банку. Він збере готівку, потрібну для розвитку промислу. Всеї готівки зібрати в самім краю трудно, бо її у нас мало, тому треба було глядати чужих жерел, а з них найліпше було оперти ся на відєнських капіталах, подібно як се роблять Чехи й Мадяри. За відєнськими капіталами промовляли ріжні згляди, як се, що з Віднем стоїмо в фінансових зносинах та що в давім разі галицькі послї можуть своїм впливом корисно для нас впливати на правительство в торгово-промислових відносинах. Есконтовий банк був ліпший від інших, бо він має значні грошеві засоби, а з Галичиною остає в зносинах вже з давнішого часу, фінансуючи деякі тутешні підприємства. Загалом обставини і розвиток банку заповідають ся як найкраще, тому не треба сеї справи відкладати.

П. кн. А. Любомірський признав участь відєнських капіталістів нешкідливою, а навіть корисною і заявив ся за внесенями комісії, а для більшої обезпечки краєвих інтересів поставив жаданє, щоби відєнське есконтове товариство даючи свої капітали, зобовязало ся 1) приймати облиґації новооснованого банку по курсї дня, а при продажі акцій товариств, фінансованих сим банком, давав першенство галицьким капіталам, 2) попірати надаванє посад в інституціях фінансових промисловим банком галицьким силам і помагати до виобразованя таких сил, 3) боронити своїм впливом галицькі пром. підприємства від нельояльної конкуренції і помагати їм здобути собі відповідну участь в користях належности до загаль.-австр. промислової організації.

П. др. Король виступив проти участі чужого капіталу, бо промисл повинен опирати ся передовсім на власних силах, а віддаючи наш промисл в німецькі руки ризикуємо, що Німці будуть у нас попірати і заводити лише ті галузи промислу, які не сотворять для них в галицькім промислі небезпечного конкурента. Є проти внесенє комісії ще й з народних понук. Виравді в промислі народність і політика не повкнів грати ролі, однаже сего власне в заходах о промисловий банк не бачимо. Мусимо отже домагати ся, щоби вже в статуті або бодай ухвалою сойму запоручено, що сей банк буде служити лише промисловим цілям, а зглядом руского народа не буде кермувати ся політичними понуками. Попередній сесії чули ми з уст звітника комісії, що руский нарід не має промислу, длатого не треба єму голосу в промислових справах. Бесідник звертає ся проти сего. На жаль, внесеня комісії видко з сим висказом годить ся, бо нема в них ніякого узглядненя інтересів руских промисловців. З сих причин внесеня комісії належало би відослати до комісії, щоби узгляднила ті закиди, які проти них піднесено. Тому клуб бесідника голосувати буде проти внесенє.

По промовах п. Цюхціньского і Адама відрочено дальшу розправу о год. 2-ій до 8-ої год. вечером.

В дальшій розправі над промисловим банком п. Цюхціньський домагав ся, щоби новооснований банк підпомагав також дрібний промисл, який попри великий промисл повинен розвивати ся. Для плеканя дрібного промислу покликано до житя — міністерство публичних робіт, але оно на ті цілі має всего 60.000 К на цілу Австрию. Промисловий банк повинен отже заняти ся галицьким дрібним промислом.

КОНЕЦЬ ЗИМИ!!! зневолив продавати понизше цін фабричних зимові товари

BARXANI — СКАРПИТКИ — ПОНЧОХИ — ПЛЕДИ — ХУСТКИ ЗИМОВІ, ВОЛЧКОВІ, ГІМАЛЯЯ — ВОЛЧКОВІ ГАЛЬКИ — ТРИКОТИ — І БОГАТО ИНШИХ РІЧЕЙ У ФІРМИ — — — І. ДРЕКСЛЕР СИНИ — Львів, пл. Капітульна 2.

П. Адам вказав на те, що новий банк не буде дбати о великий промисл, отже для дрібного буде треба покликати до життя окрему інституцію. Непотрібно допущено чужинців до участі в основнім капіталі. Основний капітал повинен дати сам край. Капітали в краю найшлися ся. Можна було їх найти в інших німецьких і чеських банках, які були готові до закупу 5 мільонів акцій. Nieder-österr. Escompte Gesellschaft, пізнавши наші відносини, вихідну свій досвід для своїх цілей. Їх неприхильність видко з поведень в справі фінансованя і задаткованя роши, купленої правительством для опалюваня локомотив, при чім се товариство подало ся супроти Галичини нельояльно. Отже участь сего банку в основнім капіталі промислового банку є шкідлива. Вправді по п'ятих роках край буде міг єго капіталів позбутися, але такій полагоді справи банку противить ся весь край, чого висловом є проба субскрибція тих 5 мільонів, які буде можна обернути в давній хвилі на иншу піль. Злий напрям банкової акції поправив кн. Любомірський, приступаючи з своїми мільонами, так що небезпека чужих капіталів зменшила ся. Для того бесідник відголосованя здержить ся.

Потім розправу о год. 2-ій відложено до вечера.

Вечірне засідане почало ся о год. 8 1/2.

П. Рутовський вдоволеній, що кн. Любомірський рішив ся приступити до банкової акції і відразу звернув її на добрі шляхи і відпирив закиди противників. Слабшій економічно краї підносили свій промисл при помочи чужих капіталів. Бельгійський промисл зріс англійськими капіталами. Так було в Чехи, в Угорщині, де маємо поучний приклад, що промисл і банкові інституції, сотворені австрійськими капіталами, тепер стають з ними до конкуренції і стремлять до самостійности.

Сили краю ще за слабі і ледви можуть обслужити потреби сільського гіпотечного кредиту — чужий капітал є конечний. Ми повинні власними силами моральними запрячи до роботи чужі капітали. В краю можна найти 3 і 5 мільонів, але треба пам'ятати, що ті гроші і без того будуть потрібні, бо будучий банк має бути великою інституцією, яка річно буде видавати по 8 до 10 мільонів, отже мусить бути засібна.

П. Кость Левіцький зазначив, що справа промислового банку тягне ся осьмий рік і доперва заява кн. Любомірського вводить банк на шлях здійсненя.

Справа промислового банку нагадує нам немилу пригору, яка стрінула нас минулого року при виборі комісії для підготовленя промислового банку. Тоді на наше жадане, щоби в сій комісії узгляднити представників руского народу, п. Баталія висловив ся, мовби руский нарід не доріс до сего, щоби брати участь в організації промислу краєвого, бо наш нарід не має ніякого промислу. Проти того ми запротестували тоді, але мимо того нас до ніякої участі не допущено. Протестуємо і нині, бо годі допустити, щоби творено інституцію краєву без участі представників другого народу. (Ректор Павлевський: Зовсім оправдано!) Скажете, що нині наш голос сплівнений, бо справа вже готова а ми могли забирати голос в комісіях. На жаль она і в комісіях була вже готова, так що ми стояли перед доконаним фактом. В первісім предложеню в фірмі банку пропущено навіть руску назву банку. Справу банку зведено до партійної боротьби, чи банк має бути оснований власними силами, чи при помочи чужих капіталів. Властиво ж йшло о се, яка партія дістане ту інституцію в свої руки та хто при її помочи буде міг сильнійше поборювати свого противника. Вже те мусіло нас до сеї інституції зразити, бо в економічній діяльності партійні оклики не повинні відзивати ся. Маємо примір на „Банку парцеляційнім“, до чого довела партійна боротьба.

Ухвали соймові з 28. жовтня 1908. поручили кр. виділові оснувати інституцію призначену до попіраня промислу і в тій цілі пошукати потрібних грошевих засобів в краю, або колиб в краю їх не найшло ся то поза краєм, кермуючи ся при тім найкориснійшими для краю услівами. Виділ краєвий прийшов до переконаня, що на основане банку треба бодай 10 мільонів корон, що своїй капіталів на стілько нема та що з чужих інституцій найліпші усліва дає долішно-австрійське есконтне товариство, яке годить ся на те, щоби вплив краю був забезпечений одвітною участію акційного капіталу. Але питане, чи треба нам докоиче зараз промислового банку на тих основах, які подає комісія та чи договір з дол. австр. есконтним товариством є для краю ко-

рисний. Основане сего банку вкладає на край новий видаток 5 мільонів корон на закупно акцій. Краєвий бюджет виказує на сей рік 14 мільонів корон недобору без покритя. Мимо сего лихого стану фінансів зважуємо ся на новий 5-мільоновий видаток Доходимо до дальшого недобору, котрий заплащать податник додатками до податків. Ліпше заждати на санацію краєвих фінансів. Населене краєвими податками незвичайно обтяжене і з тим треба числити ся. Тому ми в засаді сему противні.

Є ще друга причина. Діяльність Банку краєвого за 25 літ виказує, що піднесенє краєвого промислу не повело ся. Ми не віримо в галицький промисл. Цукроварня в Пшеворску дає доказ, що промисл може у нас розвивати ся, а наша „Народна Торговля“ є одним з найбільших консументів сеї цукроварні. Отже не йдемо дорогою негачії. Але кажемо, що передовсім треба мати фахові сили, а капітал найде ся й дома. Тому уважаємо основане банку передчасним, бо нема заводових сил.

Окликом „свій до свого“ власного промислу не сотворимо, бо однаково купує ся заграничний товар. Щоби се перевести, треба мати свій товар так добрий і так дешевий як заграничний. У нас нема ремесла, нема заводового значіня, почутя сумлінної праці, додержуваня речинця і витревалости. Доперва, коли приспособимо укваліфіковані промислові сили, і ті сили совісно і витревало схочуть працювати, тоді капітал, потрібний промислови, найде ся в краю, бо будуть для него здорові основи.

Краєвий виділ сповнів все, чого вимагала від него ухвала сойму. Але в полагоді справи краєвим виділом пробиває ся признанє, що не чуємо ся в силах вести справу промислу самостійно.

Коли ми самі не зміємо довести до розвитку наших промислових сил, то мусимо вчити ся у других. Приміром сего є Чехи, що при Німцях сотворили власний промисл, дійшли до богатства і культури і признають се самі. Нині ви чуєте жалі і укоренє, що аж Німця мусите спроваджувати, аби вас вчив промислової господарности, але ви самі сему завинили. Порівняйте, як Німці ужили своєї вищої культури проти Чехів, а як ви своєї проти нас? Ваші одинокий промисл, се горальня і бровар, а все, що одержуємо від вас, се темнота і пиянство.

Боїмо ся, що національний фанатизм і легкочина господарка — се будучність сего банку.

Наша участь в сій інституції буде ніяка, або мала. Боїмось, щоби та інституція в руках наших противників не стала ся орудем проти нашого народу. Ми будемо дальше тихо розвивати наш промисл, нашою невсильною працею доробляти ся хліба на власній землі, ідучи самостійною організацією економічної самопомочи, аби колись сказати собі, що власними силами здобули ми собі добробут і культуру.

Будемо пукати і до сего банку. Але при теперішних відносинах, де тую інституцію сотворено і для нас, та без нас, не можемо мати до неї довіря і вносимо, щоби над справозданями комісії перейти до дневного порядку. (Оплески руских послів).

Пос. Замоїський пояснив справи фінансованя роши, замовленої державою до залізниць і розказав, що Акц. Союзний Банк у Львові хотів прийняти ся за се фінансованє числячи по 5 1/2% більше, як виносила стопа Банку австро-угорського. Есконтний банк у Відні дав офертю о 3% дешевшу. Доперва під загрозою умови з віденським банком, львівський банк згодив ся на 4%. До промислового банку треба брати ся з розвагою.

П. Ценьський впевняв, що капітали найшлися в краю і не треба глядати помочи Німців. Особливо треба мати ся на бачности перед есконтним товариством, бо оно вороже для Галичини. Треба цілу річ ще раз розглянути.

П. Длугош заявив ся за внесеннями комісії. Страх перед німецькими капіталами є безосновний.

Потім маршалок замкнув засіданє о год. 12 1/2, в ночи і назначив слідуєче засіданє на четвер о 10. год.

79. засіданє в четвер дня 10. лютого 1910 р. почало ся о год. 10 1/2.

П. Куровець поставив нагледі внесенє в справі надходячих виборів до ради повітової в Калуші. Звичайні внесенє подав п. Скварко в справі уладженя в Мостяках і Судовій Вишні складу деревного і опалового матеріалу; в справі поведєня при спадкових пертракціях селянських що до приміюваня § 433. проц. цив. о процесових коштах та в справі виданя новелі до езекуційної ординації, згл. до гіпотечного закона. Інтер-

пеляції внесли: п. Т. Старух в справі заложєня антики в Яблонів, п. Куровець до правительства і кр. виділу в справі виборів до ради повітової в Калуші, п. Содомора в справі основаня польської школи в Боднарові і в справі надужити війта і ради громадської в Струсові.

Відтак почала ся дальша банкова розправа.

П. о. Стояловський не є для великого промислу одушевлений. Великий промисл всюди побіч богатств одиниць витворює нужду мас. За ним повстає також соціальна демократія. Робітник є більшим невільником промисловця, як хлоп за часів панщини. Доказом сего великі робітничі страйки в промислових центрах, а у нас великий промисл се вода на млин соціалістів. Другою хобою великого промислу є се, що ніхто рівночасно не старає ся о піднесенє ремесла, але навіть всіх ремісників легковажать. О міщанстві ніхто не думає. Вибори до палат торговельних се простий швіндель, з якого виходять люди без симпатії. Кр. виділ і комісія не сповнили ухвал сойму і заявляю ся за внесенєм п. Ценьського, щоби справу відложити. А тепер насамперед треба скріпити дрібний промисл, а потім доперва думати о великім. Тимчасом кр. виділ до малого промислу відносить ся неприхильно. Не хоче дати грошей на основанє промислової школи в Бялій. (П. Яль: Наперед мусить дати громада і повіт!) Чекайте, аж вам Німці дадуть.

З економічною діяльністю можна злучити народні оклики. Тепер гріш є оружем і він промощує дорогу до добичий народних. Коли хочете науки від Німців, то спровадьте їх, заплаťте їм добре, а навчивши ся, пустіть їх в трубу, а не йдуть під їх команду тепер в річницю Грунвальду.

Поставлю внесенє на іменне голосованє, щоби в історії лишили ся записані імена тих, що голосували за введенєм Німців. На гродненським соймі також була більшість. Заявляю ся за внесеннями п. Ценьського.

П. Баталія заявив ся за банком.

На тім розправу замкнуто і вибрано генеральних бесідників.

Дальший звіт подамо в понеділок.

Просимо відхобити передплату.

Новинки.

— Календар. В суботу: руско-кат.: *Триє Святителіє*; римо-кат.: Евлялії м. — В неділю: руско-кат.: Кира і Івана; римо-кат.: Катерини. — В понеділок: руско-кат.: Трифона; римо-кат.: Валєнто. — Ві второк: руско-кат.: *Стрігєне Господне*; римо-кат.: Фавстїана.

— Саский князь Макс виїхав вчера вечером зі Львова після одномісячного побуту. Своєю скромністю еднав він собі серця всіх, що мали нагоду єго близше пізнати, а своїми науковими викладами на тему образів східної церкви придбав собі славу знаменитого знатока і не менше доброго прелегента. Часто можна було бачити князя в церкві, де співав враз зі співаками „Свїте тихий“ та інші церковні напїви. А сам факт, що князь Макс взяв, поруч Ексцелєнції Митрополита, участь в йорданським святаї у ризах східного обряду, дав декому научку, що сим обрядом треба дорожити, єго любити і шанувати. Князь Макс старає ся також за час свого побуту у Львові навчити ся рускої мови, якою послугував ся в щоденній розмові. Вчера рано відбув ся останній виклад князя в духовній семінарії і тут зготовили єму питомець сердєчну овацію. До князя промовив питомець Савчин, а дякуючи князєви за виклади, підніс, що Русини можуть бути горді з того, що саме член королівської родини віддав ся студіям над обрядами східної церкви і дав тим доказ, що сей обряд є рівноартний з обрядом латинської церкви. Пит. Санчин виголосив свою гарну промову в німецькій мові з повною свободою, так що князь висловлював ся про неї з великим признанєм. Після промови відспівали питомці князєви „многая літа“, а сильно зворушений князь подякував за овацію питомцям щирими словами. Перед викладом відбула ся спільна фотографія, князя з ректором духовної семінарії і всіма питомцями. З окрема фотографув ся князь з господарем духовної семінарії, о. др. Жуком. Вечером працюли на залізницї князя Макса Ексц. Митрополит, о. митрат Блєцький, крилошани Чапельський і Войнаровський,

ЦЕРКОВНІ РІЧИ

красні і дешєві продає

оснознана духовенством для добра церков

„ДОСТАВА“

У ЛЬВОВІ при ул. Рускій ч. 20.
в Станіславові, ул. Смольки ч. 1.

Й ДІТЬ ТУДИ З ДОВІРЄМ ЯК ДО СВОЇХ!

Гарні фелони, ліхтарі, свїчники і лавки, чаші і монстранції, хоругви і патерції, всякі хрести (процєсійні, напрєстольні, ручні, металеві і різьблені), кивоти і тетраподи, процєсійні образи і плащениці, євангелія, парадні дивани, давніки штучні цвєти, різні образи (для церков і для хат), — доставляє давони і нагробні хрести, поручає добрих різьбарів для іконостасів, приймає золочєна чаш і направи різ, та виробляє сокільські і сїчеві прапори. — — — 109(10-?)

ректорат духовної семінарії в комплекті, ОО. Василянни, катехити о. Лопатинський і Лежогубський а зі світських Русинів: др. Тадей Соловій, проф. Левинський і артист-малар Сосенко. Працюючись, клякав князь: „до побаченя“. Достойний гість приїде справді в північ до Львова на дальші наукові виклади.

— **Заупокійне богослуження за душу бл. п. Анатолія Вахнянина** відбуло ся вчера в Преображенській церкві. Служби Божі відправили оо. шамбеляни Куницький і Жук, о. сов. Паньківський, Давидович, Леонтий Куницький і оо. Плешкевич і Сваричевський, а до панахида станули ще о. сов. Євген Гузар, о. др. Дорожинський, о. сов. Лициняк і о. сов. Рудович. В часі богослуження і панахида співав чудово хор питомців дух. семінарії під управою п. Заяця. На богослуженню явила ся найблизша родина, делегати „Просьвіти“, учительський збір „Висшого Музичного Інститута“, а в посеред рускої громади радн. двору Барвинський з дочкою, радн. Матієв з женою, радн. Кордасевич з родиною, пані Шараневичева, радн. Ревакович, дир. Громницький і панство Гузарі, Гвинецкі, Старосольські та багато приятелів і знайомих пок. Анатолія.

— **Заупокійне богослуження.** В роковини смерті бл. п. о. Еміліяна Билинького пралата, крилошанина митроп. капітули, відбуло ся в архікатедральній церкві св. Юра сьогодні поміняльне богослуження заходом родини. Литургію з парастасом відслужив Впр. о. Офіційал А. Білецький, при бічних престолах оо. крилошани читали служби Божі.

— **Нові рускі гімназії.** Kurjer lwow. доносить, що сеймове коло польське на вчерашнім 4-годиннім засіданню рідило над справою руских гімназій. Вкінці згодило ся на утворення другої рускої гімназії у Львові (з дотеперішньої філії) і на польсько-руську гімназію в Рогатині (паралельки).

— **Буковинський сойм** ухвалив заповоги для Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові в квоті 2.000 К (в двох ратах) і п. Йосифови Стадницькому, директорови руского театру, 1.500 К.

— **З Волині.** З місточка Янушполя, житомирського повіту, пишуть в „Раді“, що там люди добре дбають про освіту й господарство. Є там гарна міністерська школа двохкласова. Є жидівська школа — „Талмуд-Тора“. А се недавно і бібліотеку впорядкували. Молодіж там більше о-свічена, ніж по інших селах. І інтелігенція потроху ворущає ся. Виставляли гуртом „Наталку Полтавку“. А люди, як великого свята, ждуть тих вистав. Завідатель школи також часом уладжує вистави. Українська книжочка почала потроху подекуди появляти ся. Читають селяни, читають і робітники з цукроварні. Гуртом випишуть газети, та на жаль не українські. Збирають ся виписати „Село“. Як не як, а живуть краще, ніж де инде. І до знахора давно перестали ходити, а лічать ся в лікаря. Лікарський участок там добре впорядкований.

— **З житомирської „Просьвіти“.** Дня 3. с. м. відбули ся загальні збори житомирської „Просьвіти“. Останніми часами житомирські Українці почали виявляти значно більший інтерес до „Просьвіти“, почали ходити до „Просьвіти“ і навіть явились партія і боротьба між ними. На загальне зібрання прийшло 26 членів. Се зявище для Житомира незвичайне! Прийшло би і більше людей, як би помешкане „Просьвіти“ не було так далеко від осередка міста і як би оно не було таке тісне, що як 20 осіб збере ся, то й дихати нічим. На сьому зібранню були вибори нових членів „Просьвіти“, вибори 3 членів ради та членів ревізійної комісії. Членами ради вибрано дд. Александровича, Мисюкевича і Дейнеку. При кінці засідання знято питання про те, щоб найняти нове помешкане для „Просьвіти“. Постановлено найняти помешкане ближше середмістя і сю постанову вже здійснено: помешкане нанято в осередку міста на Пушківській ул. („Рада“)

— **З діяльності „Сільского Господаря“.** Дня 2. с. м. відбуло ся в Надвірній заходом тамошньої філії „Сільского Господаря“ господарске віче. Велика сая громадского уряду була битком наповнена. Віче відкрив голова філії о. Ал. Левицький з Камінного, а до президії вибрано: о. Ан. Левицького, д-ра Івана Саноцького з Надвірної і Ілито Ревюка, господаря з Переросля. Вперед говорив о. Ал. Левицький про задачі „Сільского Господаря“, відтак відпоручник Головного Відділу інженер Павло Дурбак зі Львова, виложив значне спілки для збуту худоби і потребу заснованя ві в надвірнянській повіті. Третій виклад мав о. радн. Лисинецький з Гвоздя про зелені і штучні погної, а четвертий п. Франц Ковальський лікар ветеринарії зі Станиславова, про раціональне плекане худоби.

По викладах вписало ся до „Сільского Господаря“ 31 нових членів, а потім прийшла на чергу справа завязаня спілки для збуваня худоби. Людий, охочих приступити до сеї спілки зголосило ся 42, і они під проводом п. Павла Дурбака перебравлись з віча до окремої комнати та зарав того вечера відбули основательські збо-

ри. Після поясненя спілкових статутів та по переведеній дискусії ухвалено висоту уділу (10 К), поруку (5-ти кратну) та конвенціональну кару для членів, котрі би на власну руку провадили свою худобу. Потім вибрано надзираючу раду і управу та порішено зараз, як тільки статуту прийдуть з гол. відділу, висьднати зареєстроване спілки. Заснованем сеї спілки зробила Надвірнянщина в економічній організації важний крок уперед, а дякувати за се треба лише п. інж. Дурбакови.

— **Про комету Гелєя** пише в парискім дневнику Matin директор львівської обсерваторії, Андрє. Дня 18. мая с. р. наша земля буде находити ся в хвості комети — пише п. Андрє. Щож тоді нас жде? В кождім разі не загального знищеня всіх творів на земській кулі. Бож земля наша вже пераз находила ся в хвостах комет і нічо їй не стало ся. Так прим. в літі 1861 р. перелітала наша земля через хвіст комети і астрономи пильно слідили за змінами в атмосфері. В Бразилії замічено дня 30. марця того року незвичайне зарожевлене цілого неба, натомісць в Лондоні було тоді небо жовте і легко фосфоризуюче. От і всі прояви побуту в хвості комети. Хвіст комети Гелєя буде мати — як догадують ся — 100 мільонів кілометрів довжини, а що комета буде віддалена від землі на 24 мільонів кілометрів, то будемо доволі глибоко в хвості комети. Можна догадувати ся, що тоді виступлять ті самі прояви, що були в 1861 р. та що теплота трохи піднесе ся. Вкінці п. Андрє виключає можливість зудару ядра комети з землею, хіба, що комета зійшла би зі своєї дороги, означеної астрономами.

— **З мясниць.** На вчерашніх вечерницях з танцями, уладжених „Академічним Союзом“ в салі „Нар. Дому“ було гуляючих 64 пар. Гарним спомином з вечерниць будуть для учасників карнетки, владжені у мініатюрнім виді докторських дипломів.

— **В Новім Селі** коло Цішанова на двірскім ґрунті ватрафлено при копаню ледівні на якусь стару башту і півницю. Розкопи поки що відложено.

Наука, штука і література.

— **Ярослав Марченко.** На Тарасовій могилі. Сценічний прольоґ. Видання друге. Краків 1910. Накладом автора. Стор. 11, 32-ки. Ціна 20 сот. — В саму пору являє ся сей поетичний твір одного з найвизначніших наших сучасних поетів, підписаного псевдонімом Ярослав Марченко. „На Тарасовій могилі“ граво перший раз в Бережанах дня 2. червня 1902. Тепер в часі Тарасових обходів придасть ся сей прольоґ неодному вечерковому комітетови. Дістати его можна передовсім в книгарні Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові (Ринок 10).

Телеграми

з дня 11. лютого.

Берлін. Los. Anzeiger доносить, що шведський король Густав піддав ся операції сліної кишки, на яку часто хорував. Професор Берґ заявив, що если би операція спізнила ся була о дві години, то ратунок був би вже неможливий. Стан здоровля короля є вельми небезпечний.

Загреб. Бан др. Томасич обняв урядоване. Хорватський сойм буде скликаний на сесию і у-конституує ся аж тепер по останніх виборах з 1908. р.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і палерців з першої галицько-руської фабрики Євгена Біліньского в Збарзжи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся покликку: **Свій до свого!**

ПЕТРО ІВАН СЕНЮТА
артист-малар,

одинокий руский ковцес. декоратор церков. і нач. директор Тов-а для розв. рускої штуки у Львові, приймає всякі замовленя входячі **в обсяг прикрашуваня церков.** Львів, ул. Льва Сапига 85. I. п.

112(15—20)

Colosseum

в пасажи Германів

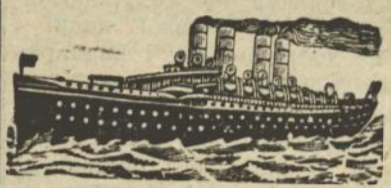
при ул. Соняшній у Львові.

від 1. до 16. лютого 1909.

Найгарнійша сензация.

ФОКИ і ЛЬВИ МОРСКИ капітана Вебба. Верх тресури. — PEMATE і БІЛІЙ зачарований готель. — OCCY LAHORES кватер париских апашів. — 6 УЛЯНОВ співи і танці російські. — БУРМІСТР в КЛОПОТІ фарса. — ВІТОГРАФ 10 величавих новостий і т. д. і т. д.

Щоденно о 8. год. вечер представлене. В неділі і свята 2. представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Шо пятниці High-Life представлене. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5

ДО АМЕРИКИ і КАНАДИ

Лінія Кунарда

ВІДІЗД З ПОРТІВ В ТРИЕСТІ: Саксонія, 23. лютого 1910. Паннонія, 1. марця 1910. Карпатія, 6. марця 1910.

З ЛІВЕРПОЛЮ: Люзітанія, найбільший і найвеличавіший парохід на світі дня: 26/2, 19/3, 9/4, 7/5, 28/5, 18/6 1910. Мавританія: 19/2, 12/3, 2, 30/4, 21/5, 11/6.

Генеральна Агенция на Галичину і Буковину у ЛЬВОВІ ул. Городецька 99. Ціна їзди з Триесту до Нового Йорку III. клясю 180 К за дорослу особу включно з поголовним а 100 К за дитяну понизше 12 літ разом з поголовним. 122 (2—?)

Розклад залізничних поїздів
важний від 1. січня 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломї	—	10:20	—	—	—
Стрия і Тухлі	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Сокаля	7:10	12:40	4:50	—	—
Яворова	8:05	—	5:00	9:00	—
Брухович (що дня)	—	—	5:11	—	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	9:58
Винник	—	—	—	—	12:10
На Підзамче з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	11:35
Винник	7:26	—	—	6:29	—
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:36	—	9:27	11:38
Винник	—	7:08	—	6:11	—
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	3:15	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Гашева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:—	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	3:40	—	10:45
Сокаля	6:14	11:05	—	7:10	—
Яворова	8:21	—	—	6:30	—
Брухович (будні дни)	—	—	3:20	—	—
Брухович (нед. і св.)	—	—	2:01	—	—
Підгаєць	5:58	—	—	6:16	—
Винник	5:52	—	—	—	—
З Підзамча до:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	5:35	—	1:30	—	—
З Личакова до:					
Підгаєць	6:32	—	—	6:50	—
Винник	5:53	—	1:49	—	—

ЗАМІТКА: Поспінні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі.